

เราก็มีที่พึ่ง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราทำใจให้สงบ โลกมันเคลื่อนไหวตลอด เห็นไหม สิ่งที่ว่า เอาความสงบสบาย ความเคลื่อนไหว มันเคลื่อนไหว มันเป็นสภาวะธรรมที่ธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้น

ตั้งแต่วันเข้าพรรษา ตั้งแต่วันเราบวชและวันก่อนเข้าพรรษา ความรู้สึกอารมณ์เรา เป็นอย่างไร เราสีกเหิม เรามีความพอใจ เรามีความกระตือรือร้น เพื่อจะเข้าไปสัมผัสสู่ ธรรม วันนี้เป็นวันออกพรรษาแล้ว ตั้งแต่วันเข้าพรรษา เราอธิษฐานถือธุดงค์ เราอธิษฐาน กัน

คุณิ ในพรรษา พระจักขุบาล อธิษฐานพรรษาว่าจะไม่นอน ครูบาอาจารย์ท่าน อธิษฐานพรรษา ตั้งสัจจะถือธุดงค์ข้อใดข้อหนึ่ง เพื่อจะประพฤติปฏิบัติให้เข้าไปสู่สัจจะ ความจริง

เราก็ได้ประพฤติปฏิบัติกันมาแล้ว ตั้งแต่วันเข้าพรรษา ตั้งแต่วันบวช เรามีเจตนา มีความมุ่งหมาย เรามีเป้าหมายว่าเราจะเข้าไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแบบ “ผู้ใดเห็นธรรม.. ผู้นั้นเห็นตถาคต” ถ้าจิตเรามีความสงบร่มเย็น เราก็ได้เข้าไปเฝ้าองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความลุ่มคลำ

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ จิตใจเราชำแรกเข้าไปในจิตใจของเราเห็นไหม ตั้งแต่ โสคาบัน สกิทาคามี อนาคามี จนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราจะเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าชัดๆ ! ฉะนั้นเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อมีโอกาส เราก็ทำถ้ามีโอกาสของเรา แต่ในถึงขณะนี้โอกาสนั้นได้ผ่านไปแล้ว

วันนี้เป็นวันสิ้นสุด เป็นวันมหาปวารณา เรามีโอกาสมา ๓ เดือน ใน ๓ เดือนนั้น เรามีความจริงจัง มีความมั่นคง มีการกระทำได้แค่ไหน ขณะที่วันจะเข้าพรรษา เราตั้งใจ เรามีความตั้งมั่น เรามีความรื่นเริง เรามีความชุ่มชื่น แล้วในพรรษา เราทำอะไรกัน

ฉะนั้นในปัจจุบัน เวลาเดือนให้เดินจงกรม ให้นั่งสมาธิ ให้ภาวนา ให้ทำหน้าที่ งานของเรา เรามีงานของเราเห็นไหม เว้นไว้แต่.. เว้นไว้แต่เวลาทำข้อวัตรปฏิบัติ เห็นไหม ข้อวัตรมันก็ต้องมี คนเรานะ คนมันยังมีรังมีรังมีที่อาศัย คนมันมีการกิน การอยู่ การขบการถ่าย มันมีข้อวัตรปฏิบัติบังคับไปหมด

วัจกุฏิวัตร วัตรในกุฏิ ในส้วม ในฐานเห็นไหม วัตรนี้ศาลาเวลาในโรงฉัน มีวัตรปฏิบัติให้เราปฏิบัติอยู่แล้ว สิ่งข้อวัตรปฏิบัติคือมันเป็นกลาง มันเป็นสากล มันเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องทำเป็นสาธารณะเหมือนกันหมด นี่ไง แต่เรื่องส่วนตัวของเรามันมีอีกละ เรื่องส่วนตัวของเรา เห็นไหม เราจะมีโอกาสของเรา เรามีความตั้งใจของเรา เราจะทำ การกระทำของเรา

โลกนี้เป็นอนิจจัง โลกนี้เป็นอนินไตย มันจะอยู่ของมันอย่างนั้น ตั้งแต่มีแนวคิด เรามีแนวคิดเห็นไหม เพราะอะไร เพราะเราศึกษามาตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมา ครูบาอาจารย์มา ตั้งแต่พระจอมเกล้าฯ ตั้งแต่ตั้งธรรมยุตติกายขึ้นมา ก็มีการมุนานะ มีการกระทำขึ้นมา เพราะหวังผลว่า เราจะสัมพัชธรรม เราจะเข้าไปถึงสังฆธรรมให้ได้

สิ่งที่โลกเขาเป็นไป มันเป็นไปเห็นไหม คุณตั้งแต่ครูบาอาจารย์ของเรา เวลาจะให้ มันมั่นคงขึ้นมา มันมีอุปสรรคแค่ไหน สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มีอุปสรรคแค่ไหน ครูบาอาจารย์ของเราจะเข้าไปอยู่ที่ไหน ทำดี.. ทำดี.. เห็นไหม ทำดีที่ไหนก็ว่าทำดี แล้วทำดีคนทำดีต้องได้ดี เห็นไหม มันได้ดีโดยสังฆธรรม

แต่โลกนะ เห็นไหม คนนะเขาจะปล้น เขาจะตีชิงวิ่งราวกัน เราไปห้ามเขา เราไปรู้ความลับเขา เขาม่าถึงเลยนะ เราไปรู้ความลับของเขา เขาม่าถึงเลยละ ไม่ใช่ว่าไปเตือนเขาแล้ว เขาจะเห็นว่าเราเป็นคนดี เขาจะทำความผิดกันนะ เราไปเตือนเขา เราไปรู้ความลับของเขา เขาม่าถึงหมดคนนะ เขาจะปิดความลับของเขา

โลก ! โลกมันเป็นโลก มันเป็นวิญญูะ มันหมุนเวียนอย่างนั้น เราทำคุณงามความดีกัน เราว่าทำคุณงามความดี เขาเห็นคุณงามความดีของเรา เขาจะชื่นชมกับเรา เขาชื่นชมโดยมารยาทสังคมเท่านั้น แต่กระแสสังคมมันเป็นอย่างนั้นใช่ไหม ถ้ากระแสสังคม ทำดีของเราต้องเป็นความดีของเรา ทำความดีของเราต้องรู้กาลเทศะ ความสมควรหรือไม่สมควร

ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ของเรา เวลาเผยแผ่ธรรม เวลาจะให้หมู่คณะของเรามั่นคงขึ้นมาะ มันมีอุปสรรค มีแรงเสียดสี มีแรงต้านทานไปมหาศาล ฉะนั้น เวลาเราทำของเราขึ้นมา เห็นไหม เวลาเราทำ เราพยายามจะเกื้อหนุนกัน เราก็เห็นตรงนี้ ฉะนั้น เวลาเราไปทำสิ่งใดขึ้นมา ก็เพื่อความมั่นคง เพื่อหมู่คณะจะอาศัย แล้วโลกข้างหน้าไปมันจะร้อนกว่านี้

เราทำสิ่งใด เราประสบสิ่งใด มันจะซึ่งใจ.. ซึ่งใจว่าครูบาอาจารย์ของท่านก็ผ่านมาอย่างนี้ เวลาเราเข้าหมู่คณะ เราปรึกษา เราคุยกันเรื่องธรรม เราปรึกษากันเรื่องความเป็นอยู่ เห็นไหม เรามีคติ มีเครื่องเตือนใจกันมาตลอด

แล้วเวลาปัจจุบัน เราเข้าไปอยู่ไปอาศัยในที่ปฏิบัติในสำนักของเรา แล้วมันมีอุปสรรคขึ้นมา มันสะท้อนใจเราไหม มันทำให้เราได้คิดใหม่ ถ้ามันทำให้เราได้คิดนะ มันเป็นการกระทำ มันเป็นเรื่องโลกๆ นะ มันเป็นเรื่องวัตถุ เรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย เรื่องที่เป็นเครื่องเกื้อหนุนเจือจางกันได้

เวลาครูบาอาจารย์ท่านไปอยู่ที่ไหน ท่านมีเหตุการณ์ มีการกระทำ มีการกระทบกระทั่งขึ้นมา ท่านจะอยู่ที่นั่นจนที่นั่นสงบร่มเย็นแล้ว ท่านถึงจะจากที่นั่นไป

หลวงปู่มั่นท่านไปอยู่กับมูเซอ ไปอยู่ที่แรก เห็นไหม จนเขาเข้าใจผิดนะ

“เสื่อเย็น ! พวกนี้เป็นเสื่อเย็นมา อย่าเข้าไปใกล้ละ เสื่อเย็นมันจะกินเอา” เห็นไหม

จัดให้คนไปเฝ้า ท่านก็อยู่ของท่าน เห็นไหม อยู่ของท่านนะ คูสิ ลมพายุก็มา ลูกเห็บก็ตก ฝนสมัยก่อนนะมันแรงกว่านี้ ลมพัดต่างๆ มันแรงกว่านี้ ท่านก็อยู่โคนไม้ อยู่กันนั้นนะ จนพวกนั้นเขามาดู เขาพูดขึ้นมาในหมู่บ้านของเขา .. คนดีก็มี คนชั่วก็มี

“ถ้าท่านเป็นเสือเย็น ถ้าท่านเป็นสิ่งที่ เป็นโทษ ท่านต้องทำเราแล้ว ท่านมาอยู่กับเรานี้หลายเดือนแล้ว มันก็ไม่เห็นจะมีอะไรเสียหายเลย ถ้าอย่างนั้นเราต้องเข้าไปอยู่กับท่าน ต้องเข้าไปถามท่านว่าท่านมาอยู่ทำไม” เห็นไหม

เวลาคนเข้าไปถามท่าน “ท่านมาอยู่ที่นี่ทำไม พระมาทำไม ทำไมไม่อยู่วัดอยู่ว่า พระทำไมไม่อยู่วัดอยู่ว่า”

“โอ.. เราหาพุทธโธของเราเนาะ พุทธโธของเราหาย เห็นไหม?”

“พุทธโธของท่านหาย ถ้าหาเจอแล้วจะกลับใช่ไหม”

“ญาติโยมมาช่วยหาให้ได้ไหม”

“ช่วยหาให้ได้”

“ถ้าใครอยากช่วยหานะ ให้นำพุทธโธ พุทธโธ” เห็นไหม

... พอเขาทำของเขาได้ขึ้นมา เห็นไหม

“โอ.. พุทธโธของตุ้ ไม่หาย.. พุทธโธของตุ้ อยู่เต็มหัวใจ พุทธโธของพวกเราต่างหาย หาย ตุ้ หลอก.. ตุ้ หลอกให้พวกเราภาวนา”

พอภาวนาเสร็จ.. เวลาเขาเข้าใจผิด เขาเข้าใจผิดมหาศาลเลย

เวลาเขาเข้าใจถูกแล้ว เห็นไหม เขามาทำที่ให้ เขามาตัดแต่งที่ให้ เขาทำที่ปักอาศัยให้

แล้วถึงเวลา หลวงปู่มั่นท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านต้องจากที่นั่นไป เพราะว่าท่านเผยแผ่ ท่านจากที่นั่นไป ท่านวางรากฐานของเราให้มันกว้างขวางออกไป ท่านไม่คิดที่ใดที่หนึ่ง ต้องจากที่นั่นไป เวลาจากไปเขาก็ไม่ให้ไป เห็นไหม “เขาไม่ให้ไป” เขาขอร้องให้อยู่ ร้องห่มร้องไห้ จะไปแล้วนะ พวกกันจนจบ จะไป ก็ดึงกลับมา..ดึงกลับมา.. ร้องห่มร้องไห้

“ตุ้ ! ถ้าตุ้ตายที่นี้ก็จะเผาให้ ถ้าตุ้ตายที่นี้ก็จะจัดการให้ ถ้าตุ้เป็นอะไรไปที่นี้ก็จะสละชีวิตรักษาให้ ตุ้ยอยากได้.. ให้หมด ! ให้หมด ! ให้หมด !”

เวลาคนเขาศรัทธา เวลาคนเขาเข้าใจของเขา เวลาเขาไม่เข้าใจนะ “เสื่อเย็น ! เสื่อเย็น !” เขาจะฆ่า เขาจะทำลาย นี่ก็เหมือนกัน นี่เป็นเรื่องโลกๆ นะ เรื่องโลก.. ถ้าเราเอาศีลธรรมของครูบาอาจารย์ของเรา แล้วเราเอามาใช้ เวลาเราเจออุปสรรค เราเจอสิ่งใด เราอย่าไปเชื่อเขา

หลวงตาท่านสอนไว้ “คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก” โดยสามัญสำนึก เขาจะมีการศึกษา มีความรู้ขนาดไหน ความรู้ของเขาเป็นเรื่องโลกๆ เขารู้ธรรมะกับเราไม่ได้หรอก สิ่งที่เรารู้ธรรมะ พวกเราเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เรามาบวชเป็นพระเป็นเจ้าเราอยู่กับพระไตรปิฎก ตุ้พระไตรปิฎกมีอยู่ทุกวัดเลย เราศึกษาของเราขนาดนี้ เรารู้ได้มากขนาดไหน เรารู้ธรรมะจริงหรือยัง

แล้วของเขาๆ ศึกษาเป็นครั้งเป็นคราว เขาศึกษาเป็นวิชาชีพของเขา เขาศึกษาเพื่ออาชีพของเขา เขาจะรู้ธรรมะไปกับเราได้อย่างไร ในเมื่อเขาเข้ามาอยู่กับพระ เขาเข้ามาอยู่กับเรา เราจะปรึกษาเขา เราจะดูแลอยู่กับเขา ด้วยความเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ด้วยความเป็นอยู่ของโลก นั่นเราจะพึ่งพาอาศัยเขา

แต่เรื่องความเป็นอยู่ของเรา ธรรมเนียมของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะไม่เชื่อใคร... เราเชื่อใครไม่ได้หรอก ! คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก เขามีความฉลาดทางโลก เขามีความฉลาดทางวิชาการ แต่เรื่องธรรมะเขาไม่รู้หรอก ! เราเอาเขาเป็นหลักไม่ได้หรอก เราเอาใครเป็นหลักไม่ได้เลย ! เราต้องเอาครูบาอาจารย์ของเราเป็นหลัก เราต้องเอาธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลัก !

ฉะนั้น สิ่งที่เป็นหลัก เราต้องยืนหลักตัวนี้ ถ้ายืนหลักตัวนี้ เรายืนหลักของเราให้ได้ ถ้าหลักของเราไม่ เห็นไหม เราจะมีจุดยืนของเรา แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราจะเข้าสู่สังฆธรรม เราจะไม้ออกไปอยู่ข้างนอกนะ

เวลาเขาจะมาปรึกษา เราปรึกษาเขาเรื่องหน้าที่การงาน เราปรึกษาเขา เรามีสตินะ เราเป็นพระ เรามีศีล ๒๒๗ เราไม่ใช่เป็นฆราวาสแบบเขา เขามีศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ..ของเขานั้นนะ คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก

คุณนักบวชเห็นไหม ประชากรชาวไทย หกสิบกว่าล้าน พระสี่แสน พอสี่แสน คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก พระกับคฤหัสถ์ใครจะมากกว่ากัน พระก็ต้องมีน้อยกว่าเขาหลายเท่าตัว หกสิบกว่าล้านกับสี่แสน แล้วในสี่แสนประพฤติปฏิบัติเนะมันมีกี่คน ฉะนั้นสิ่งที่เขาเป็นฆราวาส เห็นไหม ฆราวาสนะ คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก โง่ด้วยอะไร หินชาติก็ได้ หินชาติโง่โดยวิชาชีพของเขา โง่โดยอาชีพของเขา

เราเป็นนักบวชนะ เราเป็นผู้ที่จะเข้าสู่ธรรม เราจะเข้าสู่ความจริง ฉะนั้นสิ่งที่ว่าสิ่งที่เส้นทางโลก เห็นไหม เราปรึกษาเขาได้ เราอยู่กับเขาได้ แต่เราต้องมีหลักของเรา แล้วหลักของเราเห็นไหม นี่พูดถึงความเป็นอยู่ทางโลก แล้วถ้าความเป็นอยู่ทางธรรมละ

ถ้าความเป็นอยู่ทางธรรม เห็นไหม ทางธรรมมันอยู่ที่ไหนละ ถ้าเรามีสติ มีปัญญา หลวงตาท่านบอกว่า

“ถ้ามีสติในการภาวนา มันก็เป็นการภาวนาขึ้นมา ถ้าขาดสติก็สักแต่ว่าทำ หมา มันมี ๔ ขา มันเดินดีกว่า ! หมามันยังดีกว่า ถ้าเราเดินจงกรมโดยไม่มีสติมีปัญญาของเรา เราเดินสักแต่ว่าทำ หมามันยังดีกว่า !”

ฉะนั้น สิ่งที่เราจะดีกว่าเขา เห็นไหม สักแต่ว่าทำ.. สักแต่ว่าทำ มันอยู่ที่ไหน มันอยู่ที่มีสติสัมปชัญญะของเรา ถ้าเราจะทำสิ่งใดเราต้องมีสติของเรา ควรหรือไม่ควร ทำสมควรหรือไม่สมควร ถ้ามีความสมควร เราทำไปแล้วเรานึกถึงเวลาภายหลังแล้วจะไม่เสียดาย แล้วเวลาทำสิ่งใดไปแล้ว สิ่งใดเกิดขึ้นมา มันก็ผิดพลาดแต่น้อย

แต่ถ้ามีความผิดพลาดไหม.. มี ! มีแน่นอน.. ความผิดพลาดมันมีอยู่บ้าง แต่ถ้าเราไม่มีสติเลย เราไม่มีสติปัญญาเลย เราทำด้วยความมั่นใจของเรา เราทำด้วยว่าสิ่งที่ถูกต้องขึ้นไป เราทำด้วยเต็มกำลังของเรา เวลามันผิด มันผิดมหาศาลเลย

ฉะนั้น สิ่งที่เรายูเห็นไหม เราต้องย้อนกลับ.. ย้อนกลับด้วยคติธรรมตั้งแต่ครูบาอาจารย์ของเรา สิ่งที่มีความกระทบกระทั่ง สิ่งในโลกเขาติเตียนมันมีมาโดยดั้งเดิม แล้ว

มันจะมีตลอดไป สิ่งนี้มีตลอดไปเพราะอะไร เพราะความโง่กับความฉลาดนี้ไง เพราะความโง่เห็นใหม่ เขารู้ทางวิชาการ ต้องทำอย่างนั้น.. ต้องทำอย่างนั้น.. เป็นอย่างนั้นไป

แต่ถ้าเป็นทางธรรมละ ถ้าทางธรรม เห็นใหม่ สิ่งใดมันมีเวรมิกรรม มันมีสติปัญญาคนละชั้นของเรา เพราะเราอยู่ก็อยู่เพื่อเรา มันผิดกฎหมายใหม่... ผิด ! ถ้าผิดกฎหมาย สิ่งผิดกฎหมายหรือถูกกฎหมายเราก็ทำตามกฎหมาย ใช่มั้ย

แต่ถ้าเราทำคุณงามความดี เราไม่มีเจตนาสิ่งใดๆ เลยที่มันทำให้ผิดกฎหมาย กฎหมายเขาบังคับไว้ต้องเป็นอย่างนั้น.. ต้องเป็นอย่างนั้น นี่เป็นเรื่องของโลก เห็นไหม โง่มากหรือฉลาดมากละ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรม

“มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ.. แต่โง่กว่าสัตว์”

เวลาสัตว์เห็นใหม่ สัตว์สติ นกกา มันจะไปโดยตามธรรมชาติของมัน มันจะบินไปโดยเอกเทศของมัน มนุษย์เกิดขึ้นมาเห็นใหม่ เขียนกฎหมาย.. มนุษย์เขียนกฎหมายขึ้นมาเอง ตั้งกติกาตัวเอง แล้วก็รัดคอตัวกันเอง เห็นไหม นี่มนุษย์โง่กว่าสัตว์ ! โง่กว่าสัตว์เพราะไม่มีอิสรภาพเท่าสัตว์ สัตว์มันมีอิสรภาพของมัน เพราะมันเป็นสัตว์ มันเป็นไปตามอิสรภาพของมัน

แต่มนุษย์เราต้องมีกติกา มันมีโง่เห็นใหม่ มันมีห่วงสังคม มีสังคมขึ้นมา ถ้าไม่มีกฎกติกาของสังคมขึ้นมา มนุษย์ก็อยู่กันไม่ได้อีก เพราะมนุษย์มันมีแต่เอารัดเอาเปรียบกัน เพราะมนุษย์มันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก กิเลสตัณหาความทะยานอยากของมนุษย์มันจะทำลายกัน มันก็ต้องมีกติกา นี่ไง เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ไง มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฉลาด มันต้องอยู่เป็นหมู่เป็นคณะ

ที่นี้อยู่เป็นหมู่เป็นคณะมันก็เอารัดเอาเปรียบกัน การเอารัดเอาเปรียบกันนั้นละ ถึงต้องมีกติกาขึ้นมา กติกาเพื่อใครละ กติกาด้วยความเป็นสุภาพบุรุษ มีธรรมและวินัยเพื่อใครละ ก็เพื่อบุคคลคนๆ นั้น ใจ ธรรมและวินัยก็เพื่อหัวใจดวงนั้น ใจ ธรรมและวินัยเขาไม่ใช่เอาไปปิดป้ายคนอื่น แต่ตัวเองยกเว้น.. ตัวเองยกเว้น เห็นไหม ถ้ายกเว้นก็ยกเว้น ความชั่วของตัวเอง

ความดีความชั่วมันเกิดจากเรา ถ้าความดีความชั่วเกิดกับเรา เราจะต้องมีสติปัญญาเพื่อควบคุมตัวเรา ถ้าควบคุมตัวเรา เห็นไหม ความดี ! คุณงามความดี กลิ่นของศีล กลิ่นของธรรม

ถ้ามันดี ความดีนั้นใครจะบอกว่าไม่ดีขนาดไหนมันก็เรื่องของเขา แต่ความดีก็คือความดี กลิ่นหอมก็คือกลิ่นหอม มันเป็นกลิ่นเหม็นไปไม่ได้ กลิ่นเหม็นมันก็คือกลิ่นเหม็นมันจะหอมเป็นไปไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นความจริงมันต้องหอมสิ มันต้องเป็นคุณงามความดีของมัน เขาจะดิฉินนินทา เขาจะใส่โคล้นขนาดไหน แต่กาลเวลามันต้องพิสูจน์ได้

“ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว”

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยงคงกระพันตลอดมา เราศึกษาธรรมขึ้นมา มันยืนยงคงกระพันขึ้นมา มันต้องแก้ที่ใจเราให้ได้ก่อน ถ้ามันแก้ที่ใจเราไม่ได้ มันมีมูลของมันเห็นไหม มันมีกลิ่นของมัน มันมีความสกปรกโสโครกของมัน มันจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้เลย มันจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้หรอก มันก็เหม็นวันยังค่ำนะ

แต่ถ้าเราแก้ที่ใจเราได้แล้ว ที่นี้มันสะอาดนะ เขาจะเข้าใจผิด เขาจะมีความใส่โคล้นขนาดไหน มันก็เป็นความใส่โคล้นของเขา มันจะเป็นความผิดไปไม่ได้ ฉะนั้น จึงว่ากาลเวลามันผ่านไปแล้ว บอกก่อนตั้งแต่วันเข้าพรรษา เห็นไหม เดือนมาตลอด.. เดือนมาตลอด.. เพราะวันคืนล่วงไป..ล่วงไป

วันนี้มันเป็นวันมหาปวารณา คำว่า “ปวารณา” นะ เพื่อให้หมู่คณะดิเคียนกันได้ เดือนกันได้ บอกกล่าวกันได้ มันเหมือนการยอมลงเห็นไหม การยอมลงสัจจะความจริง แล้วมันลงจริงหรือเปล่า ถ้ามันยอมจริงนะ คำว่ายอมลงเห็นไหม เวลาพูดแล้วมีสิ่งใดขึ้นมา มันจะไม่มีกรรมเศร้าหมองในหัวใจ มันเป็นการชี้ขุมทรัพย์

คำว่า “ขุมทรัพย์” เห็นไหม คุณิ ทุกคนภาวนาอยู่นี้เพื่ออะไร ทุกคนภาวนาก็เพื่อจะฆ่ากิเลส เราเกิดมาเราก็รู้ว่าความไม่รู้ของเรา อวิชชานะ ความไม่รู้ของเรามันทำร้ายเรา ถ้าเวลาเราจะฆ่าความไม่รู้ของเรา แล้วเราจะไปหาที่ไหน เพราะสิ่งที่เราทำ เราไม่รู้ทั้งนั้นนะ เราไม่รู้ทั้งนั้นนะ เราอ้างอิงทั้งนั้นเลย เราอ้างอิงว่ารู้ว่ามันเป็นความจริง แต่

ความจริงเราไม่รู้ เหมือนกับมดแดงค่อยพวงมะม่วง มันไม่รู้รสชาติหรือ มันไม่รู้รสชาติของมัน แต่มันเฝ้ามองอยู่ แต่ไม่รู้รสชาติของมัน เห็นไหม

เราเป็นนักบวชนะ เราบวชพระขึ้นมา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้สู่สู่จะความจริง ถ้าสู่จะความจริงนะ เราต้องแก้ไขเรา วันมหาปวารณา คำว่าติเตียน เราขอมลงนะ .. ขอมลงให้กล่าว ให้บอก

คำว่า “ขอมลง” ขอมลงเฉยๆ นะมันเป็นขอมลง แต่ถ้ามันเป็นความจริงละ ความจริงเห็นไหม เราจะรู้กันความผิดของเราเลยละ ความผิดของเราเป็นอย่างไร เราจะแก้ไขของเรา เราจะดูแลของเรา สิ่งนี้เป็นความไม่ดี ถ้าเป็นความไม่ดี ไม่ดีก็คือความไม่ดี แล้วไม่ดีทำไมไม่แก้ไข ถ้ามันไม่ดีเราต้องแก้ไขสิ ถ้าเราแก้ไขขึ้นมา เราจะเป็นคนดีขึ้นมา

เรื่องอย่างนี้มันรู้ได้ยาก ความจะรู้ “อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ตนต้องรู้ของตนเอง ถ้าตนไม่รู้ของตนเอง ตนแก้ไขไม่ได้

บาดแผล ! บาดแผลมันอยู่ที่ใด คนจะรักษาบาดแผล เขาต้องหาบาดแผลนั้น แล้วต้องรักษาบาดแผลนั้น ฉะนั้นบาดแผลที่ใจ คนอื่นเขาเห็นบาดแผลนะ แต่เจ้าตัวไม่รู้บาดแผล หาแผลไม่เจอ ไม่เข้าใจตัวเอง เห็นไหม นี่จิตมันส่งออก !

คำว่าพลังงานมันส่งออก มันส่งออกอย่างนี้แหละ มันจะไม่รู้ตัวเองว่าตัวเองผิดอย่างไร ทุกคนจะเข้าใจว่าตัวเองทำดี ทำคุณงามความดี ทำสิ่งที่ประเสริฐที่สุด แต่ทำไมมันภาวนาไม่ลง มันภาวนาไม่ได้

ไม่ต้องให้คนอื่นบอกว่าดีหรือไม่ดีหรือ คนอื่นมันเรื่องของคนอื่น คนอื่นจะบอกว่าดีหรือชั่วนะ โลกธรรม ๘ แต่ความจริงในใจของเรา ถ้าในใจของเราเป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันเป็นเหตุเป็นผลใช่ไหม มันต้องลงสิ มันต้องเป็นสมาธิ มันต้องได้รับความสงบร่มเย็น มันต้องเกิดปัญญา มันต้องชำระล้างกิเลส มันจะทำของมันออกไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

แต่นี้มันไม่มี ! พอมันไม่มี มันก็เป็นสามัญสำนึก เป็นสัญชาตญาณที่เป็นการสร้างขึ้นมา พอมันสร้างขึ้นมา สร้างขึ้นมาเพราะกิเลสมันเป็นคนสร้างขึ้นมา พอกิเลสมันสร้างขึ้นมา ใครจะบอกว่ากิเลสมันผิดละ เพราะกิเลสมันสร้างขึ้นมา กิเลสมันก็ต้องว่ามัน

ถูกเป็นธรรมดา พอกิเลสมันสร้างขึ้นมา เราก็เชื่อมั่นเห็นใหม่ พอเราเชื่อขึ้นมา มันเป็นธรรมใหม่

เวลาพูดเป็นธรรมทั้งนั้น เพราะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมมันจะไม่ใช่ธรรม... เพราะมันจำมา เพราะฉะนั้น ความจำมันไม่ใช่ความจริง ! ความจำเป็นความจำนะ ความจริงเป็นความจริงนะ แต่ความจำนะมันจำแม่น มันจำได้หมดเลย แล้วมันพูดได้หมดเลย แต่กิเลสมันก็จี๋หัว มันก็หัวเราะเยาะหมดเลย นี่ไง มันถึงไม่ลง !

คำว่า “ไม่ลง” คือมันไม่เห็น ถ้ามันลงนะ มันเห็นของมันเอง มันจะลงแล้วมันจะเห็น แหม ! ทำไมเราคิด ทำไมเป็นอย่างนั้น.. ทำไมเป็นอย่างนั้น.. แล้วมันจะแก้ไขขึ้นมา การแก้ไขขึ้นมา นั่นล่ะสุดยอด..

พอการแก้ไขขึ้นมา มันก็ย้อนกลับมาที่นี้.. ย้อนกลับมา ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ขึ้นมา เราจะเห็นการกระทำผิด เห็นการกระทำ คุณ คุณความเป็นไปของเรา เราไปอยู่อาศัยกัน เห็นไหม คุณสังกตสังคมนะมันเป็นกรรมของสัตว์อันหนึ่งด้วย

ครูบาอาจารย์ท่านสร้างของท่านมา พอสร้างของท่านขึ้นมามันมีผู้มาเจือมาจน ถ้าเราไม่ได้สร้างของเรา เรากระเสือกกระสนไป มันกระเสือกกระสน.. แล้วกระเสือกกระสนมันเกิดมาจากไหนล่ะ ก็เกิดจากการกระทำ เกิดจากการที่เราไม่ได้ทำไว้ ! เราไม่ได้ทำไว้ ! ของเราไม่มีเราจะไปเทียบอะไร

แข่งเรือแข่งพายเขาแข่งกันได้นะ แข่งอำนาจวาสนาเราจะไปแข่งกับใคร อำนาจวาสนามันเป็นของมันโดยอัตโนมัติ คุณ สมบัติของจักรพรรดิ ขุนนางแก้ว ขุนคลังแก้ว ขุนพลแก้ว มีพร้อม ถ้าจักรมันหมุนอยู่เห็นใหม่ พอหมดอำนาจวาสนาจักรมันหยุดของมัน ขุนคลังแก้ว ! ขุนคลังแก้วนะ เงินไหลมาเทมา ทุกอย่างมันจะมีหมด นี่มันเป็นเรื่องจริง แต่เพราะมันเป็นเรื่องจริง มันเป็นเรื่องพัฒนาธรรม

สังคมไทย เห็นใหม่ ทางตะวันตกเขาดีเดียนมาก “ประชุม ! ประชุม !” พอเลิกประชุมจบ.. ก็จบนะ ! ตะวันตกเขาประชุมเสร็จ..เขาทำ ! เขาทำของเขาเป็นขั้นเป็นตอนของเขา งานของเขาสำเร็จนะ

การประชุมนะ คนไทย “ประชุม ! ประชุม !” พอประชุมจบ ! ก็จบ !

ฝรั่งมันง “ประชุม.. ประชุม” แล้วทุกอย่างมอบงานกันเสร็จแล้ว... ไม่มีใครทำ !

ขุนคลังแก้ว มันจะเป็นจักรพรรดิ มันจะให้เกิดขึ้นมาเอง มันจะให้เป็นอย่างเอง เอ็งไม่ได้ทำ เอ็งมันไม่มี แต่ถ้าเป็นจริงนะ เราทำของเราได้ เราจะประชุมในตัวของเราเอง

เราเกิดมาเราวชมมาเพื่อหัวใจของเรา เราวชมมาเพื่อการกระทำของเราละ นี่วันมหาปวารณาไง เราจะบอกว่า เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอก คอยบอกมาตลอด เพราะ ! เพราะวันคืนล่วงไป.. ล่วงไป.. ครูบาอาจารย์ของเราละ ผ่านมาอย่างนี้เห็นไหม

หลวงตาท่าน ๗๐ กว่าพรรษานะ เกือบ ๑๐๐ พรรษา ท่านเข้าออก เข้าออกเป็น ร้อยๆ ครั้ง เราเข้ามากี่ครั้ง ถ้าเราเข้ากี่ครั้ง เราเพิ่งมาครั้งแรก เห็นไหม หหมดแล้ว ! เวลาที่เราจะจริงจังกับเรา เวลาที่เราจะพิสูจน์หัวใจของเรา เวลาเราจะพิสูจน์ความจริง เห็นไหม เราฟังครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ว่าการ เราก็อยากได้ เราก็อยากเป็น เราก็อยากมีความสุข เราก็อยากมีความสุข

ถ้ามีความสัมพันธ์นะ เวลาครูบาอาจารย์กับลูกศิษย์อยู่ด้วยกัน เวลาแสดงธรรม แก้ปัญหา ครูบาอาจารย์ถ้าไม่เป็นนะ มันจะแก้ไปไหน นี่ไง แต่ถ้าลูกศิษย์เป็นแล้ว อาจารย์ไม่เป็น อาจารย์จะแก้อย่างไร

ถ้าอาจารย์เป็น.. อาจารย์ก็พยายามจะพาหมู่คณะนั้นไปสู่เป้าหมายให้ได้ แต่ถ้ามันไปสู่เป้าหมายไม่ได้ละ.. ไปสู่เป้าหมายไม่ได้ เราพยายามให้ครูบาอาจารย์จะพาเราไปสู่เป้าหมายเห็นไหม

เป้าหมาย.. คุณสิ เวลาทำธุรกิจเขาก็มีเป้าหมาย แล้วทำถึงเป้า ประสบความสำเร็จกันทั้งหมดเลย นี่เป้าหมายมันอยู่ไหนละ นี่ไง เป้าหมายมันอยู่กลางหัวใจ เป้าหมายมันอยู่ที่มรรคที่ผล แล้วมรรคผลมันอยู่ที่ไหนละ

ถ้าครูบาอาจารย์ไม่เป็นเห็นไหม ก็สร้างแล้วถือว่า.. มรรคผลเป็นอย่างนั้น อยู่ทีนั้นนะ โอ้.. นิพพานในเมืองแก้วนะ เมืองแก้ว ! ก็สังฆิ.. สังบริษัทแก้วมันมาสร้าง.. สร้างวัดแก้ว เป็นแก้วหมดเลย มันก็เป็นนิพพาน แล้วมันเป็นไหม?

มันจะฟ้องใส มันก็กลัวว่าเศร้าหมอง แก้วมันไสขนาดไหน มันเป็นของกลุ่ม มัน
เป็นไปไม่ได้หรอก นิพพานจะเมืองแก้วจะเมืองสิ่งใดก็แล้วแต่ เป็นจินตนาการไป อัน
นั้นเป็นเรื่องของผู้ที่เขาจะสร้างภาพ

แต่ถ้าเป็นความจริงของเราละ ถ้าเป็นความจริงของเรา ครูบาอาจารย์ที่จะพาไป
เห็นไหม สิ่งใดๆ ในโลกนี้มันจะมีค่าไหมละ มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย มันมีค่ากับโลก
มันมีค่ากับคนทุกข์คนจน มันมีค่ากับคนที่ขาดแคลน คนที่ขาดแคลน ถ้าได้เจือจานเขาก็
จะอยู่ร่มเย็นเป็นสุขของเขาไปชั่วครั้งชั่วคราว

แต่ถ้าสัจจะความจริงละ ถ้าสิ่งที่เป็นเป้าหมายของเราละ ถ้าเป้าหมายของเรา เห็น
ไหม ถ้าเราย้อนกลับมาที่เราได้ มันจะเรียบง่ายไปหมด ไม่มีสิ่งใดขัดข้องหมองใจ ถ้าไม่มี
สิ่งใดขัดข้องหมองใจ อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ ในเมื่อมันมากเลิศในหัวใจของตัวเองแล้ว จะอยู่
ที่ไหนก็อยู่ได้

แล้วการอยู่นะ เราเคยอยู่กับหลวงตานะ เวลาพวกฝรั่งเขามา ด้วยความไม่เข้าใจ
ของเขา เวลาเขาทำข้อวัตร เขาใช้เท้าเจีย.. ใช้เท้าเจีย หลวงตาท่านนั่งลงไป ท่านเอามือไป
จับนะ โอ้โฮ ! พวกฝรั่งเขาตกใจเลยนะ

นี่คืออะไร นี่คือการสอนเห็นไหม การสอนด้วยการกระทำ เขาตกใจนะ.. เขา
ตกใจหมดเลย แต่ถ้าไปบอกเขาอีก ๑๐ ปี เขาก็ไม่เข้าใจ เพราะมันคนละวัฒนธรรม !
วัฒนธรรมของเขานะ มันไม่ใช่อย่างนี้ การใช้เท้า การใช้อะไรต่างๆ เขาถือว่ามันเป็น
เรื่องปกติของเขา

แต่วัฒนธรรมของเราเห็นไหม ดุติ เรายกมือไหว้กันคือวัฒนธรรมของเรา ถ้าคน
มันคนละวัฒนธรรม แล้วเรายังไปบอกเขาว่าสิ่งนั้นมันผิด เขางงนะ ! เขางงหมดเลย
เพราะว่าวัฒนธรรมของเขาไม่ผิด วัฒนธรรมของเขาเป็นเรื่องปกติของเขา แล้วเราจะ
อธิบายกับเขาได้อย่างไร

แต่เขาเคารพครูบาอาจารย์ใช่ไหม ครูบาอาจารย์ลงไปทำให้เขาเห็น ลงไปทำเอง
เขาซึ้ง ! พอเขาซึ้งขึ้นมาเพราะอะไร เพราะคำว่าวัฒนธรรมมันเป็นจิตนิสัย มันเป็น

ความนอใจมา มันเป็นอนุสัยในหัวใจของเขาเลย เพราะเขาเคยชิน จะบอกถูกหรือบอกผิด คุณกันอีก ๕ ปี แต่เวลาที่ท่านไปทำปั๊บ มันจะรู้ในวันนั้นเลยว่าเขาผิด !

อันนี้ก็เหมือนกัน สิ่งที่อยู่ในหัวใจของเรา ที่ว่าเรารู้ ! เรารู้ ! มันชาวพุทธนะ วัฒนธรรมของชาวพุทธ วัฒนธรรมของปริยัติ วัฒนธรรมของการศึกษา แต่มันยังไม่เป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมานะ สิ่งที่เราบอก เรารู้.. เรารู้.. เราจะซ็อก ! แล้วเราจะอายมาก มันเป็นเรื่องไร้สาระ เพราะมันเป็นเรื่องความจำ

แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันทั้งความจำเข้ามาสู่ความจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาเห็นใหม่ ถ้าเป็นความจริง ความจริง ! ครูบาอาจารย์ท่านจะพาเราสู่ความจริงนี้ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา

ความจริง ! คุณดูผลไม้มันมีเปลือกทั้งนั้น ความจริงมันห่อหุ้มด้วยความสมมุติ มันห่อหุ้มด้วยภาษา มันห่อหุ้มด้วยสิ่งที่เราคุยกันอยู่ ในความคุย ในการสื่อสารมันเป็นสัญญา มันเป็นภาษาสมมุติ ภาษาสมมุติเขาจะสื่อเข้าไปสู่ความจริงอันนั้น

ถ้าไปสู่ความจริงนะ เวลาเขาพูดกัน ปริยัติ ภาษาสมมุติ สมมุติบัญญัติ สื่อธรรมะให้พยายามเข้าใจกัน แล้วเราก็ไปติดสมมุติที่สื่อกัน แต่เราเข้าไม่ถึงตัวจริง พอเราเข้าไม่ถึงตัวจริง เราก็บอกว่าเรารู้แล้ว แล้วเราก็ทำตามนั้น “แล้วครูบาอาจารย์ว่าผมทำไม..! แล้วครูบาอาจารย์ว่าผมทำไม !”

นี่ไง หลวงตาท่านถึงได้ลงเอามือไปทำ เห็นไหม ฝรั่งมันเอาเท้าเฉี่ยเราเห็นเลยนะ อย่างปูอาสนะใช้เท้าเฉี่ย.. ใช้เท้าเฉี่ย ท่านก็ลงไปจับ โอ้โฮ..! ซ็อกกันหมดทั้งศาลาเลย ! ซ็อกอย่างนี้ เพราะท่านสอน เพราะท่านเข้าใจว่าเห็นใหม่ ครูบาอาจารย์เราที่มีเป้าหมาย ท่านฉลาด ท่านทำ เราจะคุยกันสอนกัน อีกห้าปีสิบปีนะ กว่าจะสอนคนให้เข้าใจ วัฒนธรรม

แต่พอเขาเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นความผิด เขาเปลี่ยน เขาทำได้ เพราะเขาเคารพครูบาอาจารย์อยู่แล้ว เพราะสิ่งที่เขาบวชนะ เขาเป็นชาวตะวันตก เขาศึกษาแล้วเขามีเป้าหมายของเขา พอเป้าหมายแล้วเขาอยากพิสูจน์มาก เขาอยากหาความจริงมาก ฉะนั้นเขามาทำนะ เขาเข้าใจว่าวัฒนธรรมของเขาคือความจริงเหมือนกัน

ฉะนั้นเวลาทำสิ่งใดเขาถึงใช้เท้า แต่พอเราใช้มือลงไปทำ แล้วก็ลงไปทำนะ เขาเห็นขึ้นมา เขาสะท้อนใจของเขา ระยะเวลาการสอนมันสั้นเข้ามา พอมันสั้นเข้ามาเห็นใหม่ เขาก็พยายามปฏิบัติของเขา แต่จะไปได้หรือไม่ได้นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ

นี่ก็เหมือนกัน เราดูใจเรา เรารักษาใจเรา เราดูแลใจของเรา เราจะทำความจริงของเรา ถ้าความจริงของเราเห็นใหม่ มันต้องลงที่ใจ การลงที่ใจเรารู้ว่าเราลง ทุกคนก็ว่าลงทั้งนั้น สิ่งทีลงหรือไม่ลง การกระทำมันบอก เห็นใหม่ ความผิดโดยความไม่เข้าใจ ความผิดโดยอวิชา ทุกคนมันผิดอยู่แล้ว

ฉะนั้น ความผิดของเรา โดยความไม่รู้มันก็ผิดอยู่แล้ว ความผิดอย่างนี้มันก็อีกเรื่องหนึ่ง ที่นี้ความผิดแล้ว ความผิดรู้ว่าเราผิด มันต้องแก้ไขสิ ความแก้ไขแสดงว่ามันถึงคำว่าสำนึก แต่ถ้ามันไม่แก้ไขนะ ผิดเป็นอาฉิม ผิดเป็นนิสัย ผิดทุกวันนะ ใอันมันไม่ใช่รู้หรือ ใอันมันหาทางออก มันเป็นการหาทางออก กิเลสมันตัวใหญ่ๆ มันมีอำนาจเหนือกิเลสเหนือหัวใจนั้น เห็นใหม่

มันพูด.. มันพูดแต่เปลือกใจ มันพูดด้วยปริยัติ พูดด้วยธรรมะ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ! ธรรมะเป็นธรรมชาติ ! นี่แหละ แต่มันไม่ซึ้งใจ ! มันไม่กินใจ ! มันไม่ออกมาจากหัวใจ ! มันไม่ออกมาจากความรู้สึก รู้ถูก.. รู้ผิด มันออกมาแค่ความจำ มันออกมาแค่ภาษาสมมุติเห็นใหม่

วันนีวันมหาปวารณา เราจะปวารณากันว่าเราเป็นพระเป็นสงฆ์ มีความผิดพลาดให้เตือนกัน ให้บอกกัน เราจะปวารณากันอยู่ เราจะทำเป็นพิธี หรือเราจะทำออกมาจากหัวใจ ! เราจะทำออกมาจากความรู้สึกซึ่งในหัวใจว่าเรามีความปรารถนา เราเป็นพระเราอยากมีเป้าหมาย อยากสิ้นสุดแห่งทุกข์ แล้วขอให้ใครบอกที.. บอกที.. บอกทางเดินันที เราอยู่ในเหว ใครมีเชือก ทิ้งลงมาที แล้วดึงเราขึ้นจากเหวที

ถ้าเรามีเป้าหมาย มันจะทำออกมาจากหัวใจ เหมือนคนมันอยู่ในที่มืด อยู่ในที่อับ อยู่ในที่เวลาจะตาย ใครจะช่วยเหลือมัน มันต้องรีบชวนขวายเป็นเอาตัวรอด นี่จิตใจของเรา มันมีวิชาครอบงำมันอยู่ เราพยายามจะให้พ้นจากอวิชา จะมีใครบอกเราที.. บอกเราที..

ถ้าเราทำอย่างนี้มันจะทำออกมาจากใจ ถ้ามันทำออกมาจากใจ มันไม่ได้ทำออกมาเป็นแค่พิธี ถ้าเราทำเป็นแค่พิธี เห็นไหม วันนี้วันมหาปวารณา วันเข้าพรรษาที่อธิษฐานพรรษากัน วันนี้ก็จะปวารณาออกพรรษาละ มันก็เป็นพิธีไง มันก็เป็นปี.. ปี.. ปี.. ไปไง แล้วอายุพรรษาก็มากขึ้นๆ ใจ

เราจะเอาจริงเอาจังไหม ถ้าเราจะเอาจริงเอาจัง เห็นไหม คติธรรมมี โลกก็มี คุณิแดดออกนี้ร้อนเปรี้ยวๆ เลย แดดออกมันก็ร้อน ลังคมมันก็ร้อน โลกนี้เห็นไหม โลกนี้เราร้อนนัก

“เธอทั้งหลายหัวเราะอยู่ทำไม โลกนี้ร้อน เราก็บอกร้อน.. ร้อน.. ร้อน.. อยากจะพ้นออกจากจากสมมุติบัญญัติ อยากจะพ้นจากโลกไป โลกนี้ร้อน.. ร้อน.. ร้อน”

แล้วมันพ้นอย่างไรละ แล้วจะไปไหนกันนะ จะพ้นจากไปอย่างไร ที่มันจะพ้น ที่ไม่ร้อนทำอย่างไร

ถ้ามันร้อนเห็นไหม เราก็ต้องมีเหตุมีผลของเรา ถ้าร้อนเราก็ต้องเผชิญกับความร้อน อ้าว ! จริงๆ นะ เผชิญกับความร้อน ร้อนใช่ไหม เราอยู่กลางป่ากลางเขาใช่ไหม ถ้าเราร้อนเราก็หาอุปกรณ์สิ เราก็ขุดหลุมสิ เราที่ตั้งเสาสิ เราก็มุงหลังคาสิ เราก็สร้างบ้านสิ เราก็หลบร้อนนะ

นี่ก็เหมือนกัน กิเลสมันเผาให้เราร้อน.. ร้อน.. ทางจงกรมสิ มีสติปัญญาสิ รู้กับมันสิ โอ้.. ร้อน.. ร้อนแล้วไปไหน ร้อนก็หาที่ร่มเงา เข้าโคนต้นไม้เงา โคนต้นไม้ถ้าฟ้าผ่าลงมาต้นไม้ก็ตายหมดคนนะ คนที่ไปอยู่โคนต้นไม้ก็ตายด้วย แต่ถ้าเราร้อน เราก็รู้ เห็นไหม เราร้อนเราก็หาทางออกของเรา เราหาอุปกรณ์ของเรา เราจะสร้างบ้านสร้างเรือนของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ใจร้อนๆ เราก็ตั้งสติของเรา ตั้งสติขึ้นมาก็ร้อนนะ อยู่กลางแดดร้อนนะ เห็นไหม เราขุดหลุมอยู่ร้อนไหม ใจมันเราร้อนอยู่แล้ว ตั้งสติขึ้นมา ร้อนๆ นี่แหละ ตั้งให้มันหยุด ร้อนก็ต้องเผชิญกับร้อน ถ้ามันร้อนเห็นไหม โลกนี้ร้อนนัก

“เธอหัวเราะกันอยู่ทำไม โลกนี้ร้อนนัก เผาผลาญอยู่ตลอดเวลา ทำไมประมาทกับชีวิตขนาดนั้น”

นี่ก็เหมือนกันหมดแล้ว ! ออกพรรษาแล้ว ! ๓ เดือนแล้ว ! หมดแล้ว ! แต่ก่อนเข้าพรรษา เห็นไหม จะเอาไหม จะตั้งใจไหม จะทำไหม จะทำแล้วก็ทำจริงๆ มันเป็นเรื่องจริงนะ แต่เวลาพูดขึ้นมา เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา พูดทุกวัน หลวงพ่อปากจัด คำทุกวันเลย มีแต่คำกับคำ แล้วเวลามันผ่านไปเป็นอย่างไรละ

มันไม่ได้ดำนะ เพราะมันเห็น เห็นไหม วันคืนล่วงไป.. ล่วงไป บัดนี้เธอทำอะไรอยู่ แล้ววันนี้มันก็ถึงแล้วละ มันก็ออกพรรษาแล้วละ แล้วเราจะทำปวารณากันนะ ถ้ามีสติเห็นไหม มีสติ รัตตัญญู

ถ้าในหมู่สังฆม คนที่มีอายุมากกว่า เขาก็ผ่านประสบการณ์มามาก เราถ้าอยู่ในวัด เรา รัตตัญญูว่าเราพรรษาสูงสุด เราเป็นพระนานกว่าเพื่อนในกลุ่มชน ในหมู่นี้ แต่ถ้าหมู่ข้างนอกเราก็ยังอ่อนกว่าเขา แต่ในหมู่นี้เราแก่สุด รัตตัญญู เราเห็นโลกมาเยอะกว่า เห็นความเป็นไปของสังฆมของสงฆ์มากกว่า เห็นความเปลี่ยนแปลงของสงฆ์ทุกปี.. ทุกปี.. ๓๓ ปี จะเข้า ๓๔.. ๓๐ กว่าปี หลวงตาเกือบ ๑๐๐ ปี

ประสบการณ์มันมีนะ มีประสบการณ์นี้ประสบการณ์โลกๆ เท่านั้น แต่ประสบการณ์การปฏิบัติมันลึกซึ้งกว่านี้เยอะนัก ประสบการณ์การปฏิบัติ ถ้าคนไม่มีหลักเกณฑ์ พุดไปแล้วคนอื่นรู้ด้วยไม่ได้ มันก็พุดไปโดยที่ไม่มีกฏมีเกณฑ์ แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์นั้นนะ ท่านมีความละเอียด จะพุดอย่างใดก็แล้วแต่มันมีกฏมีเกณฑ์

อย่างเช่น หลวงตาท่านพุดถึงสิ่งใด จะเริ่มต้นแล้วจบเหมือนกัน จะพุดตั้งแต่ท่านเทศน์ใหม่ๆ จนปัจจุบันนี้ท่านเทศน์มาเกือบ ๑๐๐ ปีแล้ว มันก็เป็นอันเดียวกัน ศัพท์อย่างนั้นแล้วจะจบอย่างนั้น เริ่มต้นมามีหลักมีเกณฑ์ มันไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง

ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ในหัวใจของเรา มันไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง มันอยู่ในสังฆมมุนั้น ถ้ามันเป็นเรื่องสังฆมม เรื่องของหัวใจ เรื่องของธรรมะ มันอยู่ในหัวใจนะ แล้วถ้าอยู่ในหัวใจแล้ว สิ่งนั้นมันมีคุณค่ากว่าทุกๆ อย่างนะ เพชรนิลจินดา มันยังย่อยสลายได้ แต่ธรรมเป็นอจินไตย อจินไตย!

โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี ไม่มีวันเสื่อม ไม่มีวันแปรสภาพ ไม่มีวันเป็นอื่น ! ไม่มีวันเป็นอื่น ฟังสิ !

ไม่มีสมบัติใดที่จะคงที่ ไม่มี ! เว้นไว้แต่ โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี พระอรหันต์ อจินไตย ! อocupปะ ! อฐานะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง.. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แล้วมันคงที่ในใจดวงนั้น คงที่เลยนะ

แล้วเราเป็นชาวพุทธ เราจะทำของเราได้ไหม ถ้าเราทำของเรา มันไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ชีวิตยังเปลี่ยนแปลง ความตายยังเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงหมดเลย แล้วอันนี้ไม่เปลี่ยนแปลง แล้วครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม สิ่งต่างๆ อย่างนี้มันเกิดขึ้นมา เรานี้ถือว่าโชคดีมาก เวลาเราทุกข์เรายาก เราทุกข์ยากมากนะ

เวลาปฏิบัติมา เราคนเดียวเหมือนกัน เราคนเดียวผ่านโลกมา เราก็โดนกระทบกระทั่งมาเยอะพอสมควร แต่เวลาเราปฏิบัติมา เรามีครูบาอาจารย์แก้ไข เราก็ภูมิใจ เราภูมิใจที่เรามีครูบาอาจารย์ ผิดหรือถูก ครูบาอาจารย์ท่านยังบอกเรา ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์เราก็ต้องบ้าไปเหมือนกัน เราก็ต้องແຕອອກเหมือนกัน เพราะความเห็นจากภายในทุกคนก็เห็นชัดๆ

แต่เพราะมีครูมีอาจารย์ แล้วมันเป็นแบบว่า สุภาพบุรุษเหมือนกัน คือว่าเวลาเข้าหาครูบาอาจารย์แล้วต้องถกปัญหากันจนถึงที่สุด ถ้ามันลงกันได้ก็ใช่ ถ้ามันลงกันไม่ได้ก็ไม่ยอมเหมือนกัน เห็นไหม มันถกหาความจริงใจ แล้วเราพบครูบาอาจารย์ แล้วอนาคตกาล มันจะน้อยลง.. น้อยลง.. เพราะคนสร้างบุญกุศลเรามีเท่านี้ แล้วเราจะตั้งใจของเรา เราจะทำความจริงของเรานะ เราจะบอกว่าโอกาสมันจะน้อยลงนะ ถ้าเราไม่เข้มแข็ง

ฉะนั้น เวลาเราอยู่กับโลก เราไปสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมา มันก็มีการกระทบบ้างเป็นธรรมดา เราต้องมองที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น คุณหลวงตา คุณครูบาอาจารย์สิ

หลวงตาเมื่อก่อนท่านจะไม่เล่าอะไรให้ฟังมาก มีอะไรท่านจะเก็บไว้ แต่พอสุดท้ายท่านก็เปิดมาเรื่อยๆ เวลาไปอยู่ที่ไหน เวลามีปัญหาขึ้นมานะ ท่านจะบอกว่า

“ท่านมีอาจารย์... เราก็มีอาจารย์”

เพราะหลวงตาท่านอยู่กับสมเด็จพระมหาธีรวงศ์มาก่อน ท่านก็มีของท่าน ฉะนั้นท่านถึงเป็นครูเป็นอาจารย์ของเรา ท่านดูแลเรากันขึ้นมานะ

ในครอบครัวๆ หนึ่งระหว่างพ่อแม่ลูก มันก็เป็นชาติตระกูลหนึ่ง แต่ขณะในสังคมสังคมของเรา ร้อยพ่อพันแม่ แล้วบวชมาอยู่กับครูบาอาจารย์ แล้วครูบาอาจารย์ท่านต้องดูแลนะ มันยากเย็นกว่าชาติตระกูลในครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งอีก ครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งก็เป็นลูกเป็นเต้า เป็นหลาน เป็นเหลนในครอบครัวนั้น

ครอบครัวของสังฆะ ครอบครัวของสงฆ์ ครอบครัวของครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่มั่นท่านสร้างมา ท่านดูแลมาเป็นครูบาอาจารย์ใหญ่ แล้วหลวงตา ครูบาอาจารย์ท่านก็ห่วง ท่านห่วงในเบื้องหลังนะ ต่อหน้าท่านไม่บอกว่าท่านห่วงสิ่งใด เพราะ ! เพราะกิเลสมันจองหองพองชน มันจะเอาแต่ได้ ถ้าไปดูแล มันก็จะอาศัยแต่คนอื่น

ท่านดูแลอยู่เบื้องหลัง ท่านดูแลอยู่ด้วยความลึกลับ ท่านทำมา เราอยู่กับท่านมา เรารู้ ฉะนั้น เวลาเราได้อยู่ด้วยกัน เราพยายามสร้างสิ่งที่เป็นมงคลกับชีวิตของเราเอง สร้างความเป็นมงคลกับสังคมโลก แล้วเราทำของเรา ใครจะรู้.. ใครจะเห็น.. ใครจะไม่เห็น.. มันเรื่องของเขา เรารู้ เราเห็น เราทำของเรา เพื่อความมั่นคงของเรา เพื่อความจริงของเรา เพื่อความเป็นมงคลชีวิตแก่เรา เอวัง